

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr., 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sămbătă

Unirea

Insertipni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 30 Maiu 1908.****Numărul 21.****Nouă formațiuni politice.**

Mai în zilele trecute a făcut mare senzație o declarație de a lui Kossuth Ferenc, cu ocaziunea desvălirii monumentului tatălui său la Pécs. A zis atunci Kossuth, că este aproape timpul, când toți magiarii se vor înșiră sub un drapel, vor forma un singur partid pe cel 48-ist. La declarația aceasta a răspuns ministrul de interne Andrassy, că el încă e gata se între în partidul 48-ist, ceea ce înseamnă într'adevăr, că suntem în preajma unui eveniment politic de o importanță uriașă și că toate partidele magiare existente azi în parlament se vor uni formând un singur partid puternic și hotărât a crea viitorul Ungariei după cum vreau ei.

Căci dacă înceată de a mai figura ca partid de sine stătător partidul lui Andrassy și fuzionează, e mare întrebare, că celalalt partid al coaliției, partidul popular, care și până acum nicăiri rădăcini în popor nu a avut, că acest partid, fără sprijinul guvernului, oare mai veni-va și numai de sământă în parlament? E deci și pentru al treilea partid din coaliție o absolută necesitate, o chestie de viață, ca să se alature de cei dela putere, sau va fi nimic la alegerile proxime.

Căci e lucru evident, că decând puterea de stat a fost zmulsa din mâinile partidului liberal, decând 48-iștii au ajuns într'un număr așa de mare în parlament, ca ei să hotărască soarta alegerilor, alte partide cu program 67 în dietă fără voia lor nu pot se între.

Iată deci viitorul cel mai apropiat al Ungariei. Va fi un partid puternic 48-ist, care având toată puterea de stat în mână, va căută să-și realizeze programul său pe toate terenele.

La dreptul vorbind nici nu se poate altă formațiune politică decât aceasta. Căci oricum se vor amăgi

cei ai lui Andrassy, partidul constituțional și partidul lui Zichy, partidul popular, în țară nu au rădăcini. Și ca la alegerile din urmă au ieșit totuși atâtea mandate cu program dualist este de a se mulțumi nu popularității partidelor, ce stau pe baza aceasta, ci împrejurărilor, că statul încă eră în mare parte în mâinile partidului fost liberal, că fișpanii erau încă tot cei vechi cu toată garda lor din comitate și în sfârșit, că aceste partide erau în coaliție, formau guvernul și guvernul le-a dat și lor un număr oare care de cercuri, ca cu ajutorul acestora să se poată continua politica de tranziție, până la dieta viitoare.

Dară deja după alegerile ultime au fost magiarii în curat, că în Ungaria numai un partid mai are drept de existență, numai un partid magiar are rădăcini în popor — partidul lui Kossuth.

Indatăce partidul liberal, a încetat de a mai fi, și-a predat puterea de stat, prin care s'a susținut și până atunci la suprafața, coaliției și în special Kossuthiștilor, magiarii au fost convinși, că Tisza István așteaptă înzădar ziua, ca să reînvie iarăși partidul său liberal.

Ce rezultă însă din constelațiunile acestea politice pentru noi?

Rezultă, că după cum în viitor s'ar putea numi partidul guvernului partidul magiar, astfel opoziția acestui partid va fi nesmintit numai una și aceasta opoziție va fi a naționalităților. Partidul magiar va urma politica Apponyi—Andrassy înainte, iar al naționalităților va lupta pentru libertatea politică a acestora.

Este aceasta în desvoltarea politică a statului magiar o schimbare uriașă pentrucă, până când statul eră guvernat de partidul liberal se recunoșteau și se angajau la aceasta politică, în mare parte și naționalitățile, cari dau un mare contingent

acestui partid, viitorul partid magiar însă, de care a pomenit Kossuth în vorbirea dela Pécs, se simte destul de tare de a prinde în mână cârma statului și fără ajutorul, ba chiar în contra naționalităților.

Când viitorul politic al Ungariei ne dă deci astfel de perspectivă, una nu înțelegem; ce va fi cu sașii noștri și ce rost ar mai aveă un așa zis partid moderat român? Ce va fi cu sașii? Vor aveă și curajul acela se între în partidul Kossuthist, și fi-vor oare primiți acolo cu cunoscutele lor rezerve? Sau se vor alătură poate de naționaliști acești magiari cu bine săsești? Tristă perspectivă pentru d'al de Neugeboren.

Și mai tristă e a moderaților. Partidul Babeș—Saluszinsky—Moldovan Gergely. Unde au aceștia aderenți? Arătați-ne un petec cât palma pe suprafața Ungariei, care să adereze la acel triumvirat moderat român. Cu voturile celor dela Hajdudorog și Dobrițin poate că i-ar succede guvernului, ca se inaugureze partidul moderat al românilor în dietă, dar între români altă politică, decât aceasta a noastră tradițională nu se va putea face niciodată. Partidele magiare își întind mâna, trec preste conziderații personale, abzie de principii oportuniste și trec înainte cătră ținta statului ungar, indicând prin aceasta calea pe unde se meargă și naționalitățile pentru a-și apăra interesele lor.

Numai aceste două mari tabere se vor întâlni în viitor pe arena politică a Ungariei, iar celealalte moderate, săsască, socialistă vor fi atât de anemice, atât de disparente, încât nu li-se va dă niciodată vre-o importanță.

Pentru „Revista economică“. „Mulțon. dle Redactor! Permiteți-mi să fac o mică reflexiune la celea scrise în „Revista“ dela Sibiu, față cu întrebarea mea modestă, că de ce a aflat de bine „Albina“ să deschidă agentură în D.-Sân-Mărtin, unde este bancă românească.

Să-mi deie voie dl redactor al Revistei să constat, că din răspunsul său transpiră chiar aceea ce am dorit eu să se constate.

Mai întâiu. se spune, că o bancă veche cum e „Albina“, are doar drept, să înființeze agenturi, fără ca aceasta se însemne concurență și că agențura nu s'a înființat acum, ci „acum a fost numai reorganizată.“ Foarte bine, se binevoiască însă dl redactor al Revistei să ne concedă, să facem și noi deosebire între „înființare“ și „reorganizare“, între om de încredere și conducătorul unei agenturi și în sfârșit întru apăsarea timpului în o afacere și a persoanei încredințate cu conducerea acelei afaceri.

Concedem apoi, că în D.-S.-Mărtin Albina a avut reprezentant ori bărbat de încredere pe repaus. Vas. Zehan; că ce isprăvi i-a putut face, nu știm! Știm însă că dsa eră membru în direcțiunea băncii magiare din localitate și chiar juriconsultul aceleia. Cum s'au putut uni aceste două oficii cu acela de agent al „Albinei“, nu pricepem! De asemenea nu pricepem, cum un om așa de valoros, ca dl Căluț, a putut fi și agent al „Albinei“ și președintele direcțiunii băncii „Vulturul.“ și cum de chiar acum a trebuit, reorganizată agențura dela D.-Sân-Mărtin și chiar dl Radeș, fostul comptabil al „Vulturului“ numit conducătorul ei?

Dar iată explicarea, — ni-o dă chiar Revista:

a) fiindcă „adunarea generală din anul acesta a silit.. să iasă și din direcțiunea institutului numit mai mulți valoroși

membri, cari apoi au fost înlocuiți... cu alți membri esteri aparținători unui singur grup de oameni...“

b) „...institutul „Vulturul“ s'a înființat cu desconsiderarea p. 5 al §. 4 din statutele „Solidarității“ și nu a intrat nici mai târziu în șirul membrilor acestei însoțiri.“ Și apoi „institutele neaparținătoare „Solidarității“ nu pot reflecta la sprijinul însoțirii noastre.“

Pricepem acum! dl Radeș „om conștient și onest, care a servit timp îndelungat la institutul „Albina“, și care pe lângă altele mai e și rudenie cu redactorul dela „Revista economică.“ — și a fost dat afară dela „Vulturul“, — dl Căluț, agentul „Albinei“ din D.-Sân-Mărtin „om valoros.“ — care n'a mai fost ales în direcțiune, — faptul că în direcție au fost aleși oameni de ai „Patriei“ din Blaj, (unde „Solidarității“ nu i-se dă posibilitatea, ca prin un delegat de al său să poată cunoaște administrația, — pentru că nici ea — „Patria“ — nici alte bănci înființate cu ajutorul ei, — „Vulturul“ — nu sunt membri ai „Solidarității“), — și fiindcă în sensul §. cutare, nu s'a cerut binecuvântarea „Solidarității“ când s'a înființat „Vulturul“, (deși pe vremea aceea de altcum nici nu există, — sunt adevăratele motive a înființării acelei agenturi. De aceea, ca introducere, mai întâi i-se abdice „Vulturului“ întreg reescomul și a doua să reorganizează agențura, spre a lucra fâțiș — susțin cu toată tăria — contra „Vulturului“ și mai ales contra „Patriei“ din Blaj, care are păcatul de a nu-și prezenta omagiile sale „Albinei.“

Iată dle redactor al Revistei, câte concluzii se pot scoate din răspunsul Dtale.

Cât pentru chestia confesională, vorbește elocuent faptul, că în conducerea „Albinei“ nu e ales nici un blăjan, deși aproape 700 acții sunt în proprietatea lor, — și mai

vorbește și mai elocuent, nouele certe dela Cluj, provenite din înființarea „Vetrei“, a cărei caracter e pur confesional — după asigurările unui foarte valoros membru din direcțiunea aceluși institut.

Cu asta încheiu!“

La această noi nu adaugem decât o scurtă notă: că „Patria“ de ce nu intră în „Solidaritate“, nu știm, dar, că institutele din această tovarășie cum se susțin, o dovedește faptul, că „Ardeleana“ din Orăștie a hotărât să înființeze o filială în Alba-Iulia și la rândul ei „Iulia“ din Alba-Iulia încă vrea să înființeze filială în Orăștie! Asta după care §. dle Costi Pop? And?

„Mișcarea bienaliștilor“, (o mică rectificare.) Pentruca publicul cetitor al „Unirii“ să nu fie în eroare țin de datorință a răspunde fratelui — f — în chestia bienaliștilor, și a stabili adevărul în următoarele:

1. Nu-i adevărat, că fratele bienalist a adus chestia în sinod în formă de neîncredere și neglijare din partea episcopatului; fără a adus-o pe tapet în formă de plângere, că în timpul de azi atât de scump, când și un ziler câștigă mai mult de 400 fl. anual cu palma — nu s'au putut asigura o îmbunătățire mai corăspunzătoare; și asta nici decât la adresa episcopatului despre care sunt convinși și frații bienaliști, că au făcut totul pentru a le esoperă o îmbunătățire corăspunzătoare timpului.

2. Noi preoții cu pregătire am aprobat mișcarea fraților în forma asta, și nici de cum în forma în care o prezintă fratele — f —

3. Suntem frați în aceeaș brazdă, are să ne zacă la inimă soarta fiecăruia, și nu să ne imputăm, care suntem fii răsfațați.

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a „Unirii“.* —

(Continuare).

4

— Ce zici, fătul meu? îl întrebă Măria Sa.

— Innaltă Față, vorbi Trifăilă, știți, că nu mă abat niciodată cu treburi de rând în casa Măriei Voastre, — acum vin cu ceva însemnat de tot.

— Ia un jeț, Trifăilă, și zi ce-ți stă pe inimă.

— Totuși vedeți, Măria Voastră, că ceea ce vă voi spune e taină, și prin urmare Vă voi ruga de tăcere, și de aceea în tainele noastre să nu între nimeni, nici măcar domnita Maria.

— Și anume de ce logofete?

— Nu de alta, dar să nu se iște ceartă și neînțelegere între noi.

— Adecă ce ceartă să se iște între noi? — doar tu mi-ai fost băiat credincios până acuma, tu nu m-ai supărat cu nimica.

— Așa-i cum zici, Măria Ta mi-a răsplătit credința mea cu logofetia, despre cinstea mea nu Vă puteți îndoi de loc. Ori când eu sunt gata chiar a-mi da zilele pentru Măria Ta.

— Dar lasă Trifăilă, știu, că ești băiat cinstit, dar spune-mi ce vânt te-a adus acum la mine?

— Vă spun totul, numai dacă ași ști, că Măria Ta nu va spune nimănui cele auzite.

— Iacă-mi dau cuvântul, că nu le-a spune nimănui. Să vede, că e lucru însemnat.

— Dacă-i așa, atunci ascultă Măria Ta. Am și eu ochi ageri și văd și aud și eu cele ce se petrec la curte. Așa bună oară, fie vorba între noi, Măria Ta ai pus ochii pe Ruxanda Mușat.

— De unde ști? îl întrebă Bogdan cu mirare.

— O știu din faptele pe cari le-am văzut și din vorbele pe cari le-am auzit, dar pentru aceasta să nu credeți, că ași voi să vă răcesc dragostea, pe care Măria Ta o poartă către ea. Nu, feritu-m'a Dumnezeu — eu am venit să vă spun numai cele ce le-am văzut petrecându-se în casa ei, — poate chiar, că mi-ar fi și datoria, mai știu eu?

— Se înțelege logofete, că trebuie să-mi spui tot ce ai auzit vorbindu-se de mine, grăi Bogdan dându-se mai aproape de Trifăilă.

— Am auzit multe Măria Ta, am auzit vorbe de rău, cari te-or măhni, când ți-le-oi spune.

— Glumești Trifăilă?

— Nu-i vreme de glumă Inaltă Față, și cui i-ar mai trece prin gând să glumească tocmai cu Vodă?

— Dar atunci ce-i? îl întrebă Bogdan nedumerit.

— De două săptămâni cutreer mereu casa lui Mușat, — am știut cum să mă port, ca să nu le cad greu; dar acum, Vă zic drept, că numai cu rușine ori cu de-a sila ași mai pași pragul curții lor.

— Cine dintre Mușătești mă vorbește de rău? — Eu unul, dragă Doamne, i-am crezut totdeauna oameni cinștiți și plini de dragoste către curtea mea... vorbi Bogdan neliniștit.

— Dă, cum vei fi crezând Măria Ta, asta n'o știu, dar știu numai atâta: „că nu tot ce lucește îi aur.“ Tocmai pe cine crezi mai sfânt și mai cinstit, acela-i uneori cel mai mare dușman și fățarnicul cel mai nerușinat.

— Nu cumva ai în gând pe Ruxanda?

— Ai nimerit-o Măria Ta! — Ea vine pe la Curte, zic, cum am auzit-o fălindu-se la toată lumea, numai ca să capete daruri și pocloane, numai să te fățarească cu alte cuvinte. Apoi într'una din zile am prins-o de mână și am întregat-o:

„Zi-mi drept Ruxando, iubești pe Măria Sa?”

— Ei și ce ți-a răspuns, îl întrebă Bogdan turburat.

— Dă, ce să-mi răspundă, știu, că s'a

Nu suntem nici unul, nici altul, fără suntem fi acelei Biserici, căruia avem să-i servim cu credință, fără a ne face mereu învinuiri, cari suntem mai favorizați: noi teologii sistematici, s'au bienaliști?

4. Cumcă au încredere deplină în episcopatul nostru arată prezentarea lor la capul Bisericii.

5. Suntem convinși, că au fost conduși de intențiunile celea mai curate, de a se ajuta, și prin aceasta nici de cum nu au intenționat a împiedeca rezolvirea chestiei congruei.

6. Ajutorul de stat nu l-au vânat mai tare moralistii, ca teologii sistematici.

7. Li-s'au spus, că azi în cauza lor nu se poate face mai mult, și așa orice mișcare mai departe nu va duce la rezultat.

8. Sunt convinși frații moralisti, că mișcarea mai departe nu duce la rezultat, astfel vor absta dela pași mai departe.

9. Sunt convinși, că frații numai și numai prin Episcopat pot ajunge la ceva rezultat.

Astfel nu primim admoniarea fratelui — f — se fim mai cu prevedere noi teologii—preoți—sistematici să nu cădem în cursa fraților bienaliști. Nu-i vorbă de cursă, ci au fost vorba de chestia unui frate în aceeași soarte.

Ilie Șerban,
paroh.

Cine susține pe Kossutiști? Am pus întrebarea aceasta tot în legătură cu scrisoarea lui „Alkotmány,” despre chipul mai mult decât obraznic, cum se vâra jidanii, ca să se arete mari patrioți. Întrebarea aceasta se întărește cu o notiță ce o întâlnim în fișuica „Alsófehér” dela Aiud. Se povestește aci cu mult ifos și cu multă nerușinare jidovească, că partidul kossuthist din Blaj a început excursiile sale pe sate, spre a lumina

poporul asupra ideilor și scopurilor mărețe, de care e condus partidul. Prima prelegere s'a ținut la Sașii din Mânărade. Dela centru au fost esmiși: președintele Ronay, solgăbirăul Lengyel și veterinarul Elekes — toți jidani cu nume magiarizate. Deplângem partidul kossutist de aci, că nu se poate reprezintă, decât prin astfel de firme și individiem pe Sașii din Mânărade pentru bogăția ideilor de cari s'au învrednicit! — Ce spunea oare „Alkotmány?”

REVISTE.

Austria. Cu tot terorismul, ce-l desvoaltă Jidanii și ceialalți dușmani ai religiei creștine, *Wahrmond* e încă tot concediat, și nu ține prelegeri la facultatea iuridică a universității din Innsbruck. S'au făcut fel de fel de încercări să fie rehabilitat, dar până aci fără nici un rezultat pozitiv. S'a spus pentru el mult ministrul instrucțiunii publice, *Marchet*, care încă poate să tragă scurta, căci creștinii sociali, partidul cel mai puternic din cameră, s'au mânia pe el din pricina aceasta, și de cumva ministrul nu le va face pe voie, nu vor vota bugetul cultelor. Se fac încercări ca *Wahrmond* să fie strămutat la altă universitate, se vede, că la Graz n'are noroc, acum e vorbă, că l-ar fi invitat la Praga, unde are prietini de idei destui.

Franța. După ce guvernul francez a răpit averea bisericilor, starea materială a clerului a devenit de tot tristă. Au introdus banul cultului (denier du culte), un fel de repartitie, dar în unele locuri oamenii nu plătesc acest ban. Au făcut apoi casse diecezane, dar acestea sunt încă mici, nu pot da ajutorul de lipsă, deși fiecare preot trimite jumătate din ce câștigă el în fiecare pătrar de an la acestea casse. Au voit apoi să întemeieze casse pentru ajutorarea preoților (mutualités ecclésiastiques), în cari s'ar fi organizat clerul și poporul credincios în reuniuni de ale cultului pe baza legii din 1898 respective 1905. Sfinția Sa Papa Piu X. n'a voit să aproabe înființarea caselor de ajoturare, căci ele nu sunt pe baza dreptului canonic, în ele episcopului, care singur are putere să conducă dieceza, nu i-se dă nici un drept, e ignorat cu totul, așa încât comitetul acestor casse — cari le dorește mult guvernul francez — ușor poate lucră în contra auctorității bisericesti, și poate provocă desbinare în sinul credincioșilor și a clerului. Clerul francez deși foarte lipsit înțelege motivele, pentru care n'a voit să aproabe Sfinția Sa acestea casse de ajoturare, și e credincios Sfântului Scaun Apostolic mai tare ca mai înainte.

înroșit ca pară focului, apoi a isbucnit într'un râset nepomenit și strigă în hohotul râsului: „Am înnebunit, să iubesc pe încrușitatul cela de Bogdan?... apoi râdea, cum vă zic, de se prăpădea.

Ochii lui Bogdan aruncau o privire îndoelnică și posomorâtă și clătinând din cap șopti cu un glas plin de jale:

— Vrea să zică, treaba stă altfel de cum o credeam eu...

Trifăilă văzând serioasa căutătură a Măriei Sale, începă a prinde curaj și a povesti mai cu foc:

— Dar încă nu v-am zis totul! — Ce nu vorbea ea apoi de Măria Ta înainte bătrânului logofăt Tăutu, înaintea curtenilor, cari veneau cu treburile lor pe la jupânul Iancu...

Rădea de ospățul închinat de Măria Ta și apoi nu vă mai scotea din copil și din om fără de creștere! — Ce-i drept, eu unul nu mi-am pus cuvântul, ca să vă apăr de ponegririle ei, dar m-am prefăcut, că consimțesc vorbelor ei, căci altfel... și Măria Ta.

Bogdan îl ascultă cu luare aminte și parcă văzând pe Ruxanda, care-l fătărăise, îi zicea cuprins de o părere de rău și de o adâncă melancolie:

— Așa Ruxando?

— Mai departe nu merg, reluă logofătul, judece Măria Ta cu cine are de a face!

— Și dragă Doamne — doar ea se arată cu însușiri atât de alese și o credeam așa de credincioasă, dar acum?

— Acum drept să vă spun, continuă Trifăilă, Ruxanda mi-a părut și mie un suflet nevinovat, sfânt, ba ce zic, chiar un inger intrupat, dar acum văzând ce ascunde în inima ei, că pe din față râde, iar pe din dos vorbește de om, nu mă rușinez să-i zic, că-i fată nerușinată, fată fără creștere, fată fără cinste, fată vrednică de batjocură și de despreț. Ea face numai necinste și nume rău la tot neamul Mușăteștilor — și nu i-e rușine obrazului să te hulească la toată lumea, și nu de alta, dar e fată de vornic...

Înfătoșarea lui Bogdan părea cu totul abătută și nu-i mai răspunse nimica, de oarece sufletu-i era strivit de durere...

— Te-am mahnit Măria Ta, văd, dar ce sunt eu de vină? Atâta-i totul, cât voisem a vă spune, acum plec, înaltă Fată, nu vă mai amărăți zilele din pricina unei fărnice...

Logofătul făcând Măriei Sale o adâncă închinăciune, se retrase din calem.

*

Bogdan nu mai găsea tihnă nici preumblându-se, nici șezând pe jeț. Fața lui deveni palidă ca lămâia. Nu putea înțelege, cum Ruxanda să-l fi tradat? Nu-i venea să creadă nimic din cele auzite și parcă toate iar le prea credea — astfel stătea nehotărât în brațul întristătoarelor destăinuiri ale lo-

gofătului Trifăilă. Gândul lui eră dus la dânsa: acum o iertă, acum o sfășie de mânie; — acum voiă s'o mai vadă odată, acum nici nu mai doreă să-i audă de nume!

La nimica alta nu se mai gândea acum, decât ași răzbună pe Ruxanda, care a îndrăznit să-l tușele, — sângele fierbea în trânsul de mânie.

Măria așteptând meren pe Bogdan să vină la cină, porni în calemul lui, să vadă de ce nu mai vine. Se spăria, când îl zări întins pe un jeț cu o privire stânsă și păin-ginită, cu fruntea plină de niște sudori răci.

— Oh, ia te uită Doamne sfinte... Ce ți-i frate dragă? Ia-mi zi, ce te doare? Dacă nu vrei să cizezi, hai de te culcă!...

(Va urmă.)

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*, de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fil. porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

DIN ZILELE LUI NERO, roman după Alexandru Dumas—Tatăl, Prețul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminariaală din Blaj.

Sunt unii, cari sunt cam supărați, de ce nu a dat voie Papa să se înființeze acestea casse, dar sunt puțini, și sunt conduși de interese politice și economice.

Germania. Acum se fac alegerile pentru dieta provincială din Prusia. Centrul și Polonia au făcut compromis. Nu-și vor pune unii altora contracandidați, nici nu vor lucra un partid în contra celuilalt. Unde amândouă partidele au nădejde de biruință, se vor înțelege pe cine să candideze. În tot decursul alegerii se vor înțelege între sine acestea două partide, ca să nu lucre unul contra intereselor celuilalt. Iată cum lucră Nemții catolici în Germania!

CORESPONDINTE.

Românii la Roma.

— Raport special. —

Roma, 24 Maiu 1908.

... Și cuvântul trup s'a făcut! Ceeace cu mult dor așteptam, despre ce mulți ani numai visă puteam: aceea s'a împlinit! Iacă-ne aici în mijlocul Romei.

Aceasta e propriu zis al doilea mare pelerinaj al românilor la Roma; pelerinaj, prin care neamul nostru din Ardeal și Țara-ungurească a știut să des vrednică dovadă despre conștiința originii și legii sale; pelerinaj, a cărui amintire va fi neperitoare în inimile noastre; manifestație românească, vrednică de interesul tuturor. Multe s'ar putea scrie despre el, nu se poate însă! ne vom restringe deci la unele lineaminte generale.

Numărul peregrinilor întrece suma de 90. E reprezentată toată nația românească, dela vlădică până la opincă. Amintim numai pe cei mai de frunte. Sufletul pelerinajului sunt Preasfinții Lor episcopii Dr. Demetriu Radu dela Oradea-mare și Dr. Vasile Hossu dela Lugoj; între participanți se află: George Pop de Băsești, canonicul Szmigelszky din Blaj, canonicul Stan din Orade, Nestor din Lugoj, Iacob Macavei vicarul Făgărașului, Dr. Iacob Radu, vicarul Hațegului, secretarii episcopiești Dr. Fireza dela Lugoj și Dr. Bulcu dela Orade; Popoviciu din Lugoj, Poruțiu din Oravița, Dr. Frenț din Orăștie, Muntean din Conloșul-mare, Dr. Dăian din Cluj; Domide din Bistrița, o mulțime de preoți din toate diecezele, mai mulți din dieceza Lugojului; apoi: V. Dumbrava, dirigim. în Beiuș, Gera dir. de domenii Beiuș, Dr. Fr. Hossu-L. avocat în Deva, Dr. Amos Frâncu, Cluj, Dr. Alex. Andressi cu doamna Românpetre, Dr. Aug. Străitaru, adv. în Hațeg, Nic. Popoviciu, căpitan, Cluj, C. Pop, dir. de bancă, Orade, Ladislau Pop, asesor, Cluj, Scridon, prof. pens. Năsăud, Bercian, Lugoj, o mulțime de alți domni și dame, la cari se socotește și țăranul Grigorie Pop din Sapânța (Maramurăș). Aceștia toți sînt membrii proprii ai pelerinajului; la acestea s'au alăturat încă, în calitate de călători

privati: Dr. Vasile Lucaciu, protopopul Gent dela Orade, Ciceronescu preot, Dr. Kiss adv. Orade și preotul Romul Marchiș, care cu stim. familie a sosit dela Lourdes.

Pe cum a fost planul, peregrini au venit în două grupe dela Budapesta până la Fiume: cei pe clasa III sub conducerea M. on. Dr. Fireza, cei de pe cl. I și II sub conducerea Prea on. Dr. Iacob Radu. Ambele grupe — din bunăvoința M. on. Dr. Iosif Siegescu, care în Budapesta ne-a stat mult în ajutor — au avut pe tren o călătorie plăcută și comoadă. În Fiume ne-a așteptat cu inimă română comerciantul român F. A. Degan și tinărul farmacist Erdélyi cu profesorul Nicoară din Fiume. Pe vapor dela Fiume până la Ancona, am avut o călătorie minunată. Zi cu soare, marea liniștită, aerul plăcut; toate acestea au lucrat acolo, că nu numai nime nu a simțit nici cea mai mică incomoditate a călătoriei pe mare, dar ne-am restaurat încă perfect după oboseala călătoriei de pe tren.

La Ancona apropiindu-ne de mal, deja de departe ne făcea cu mâna Il. Sa episcopul Hossu, care venisă cu zile înainte, să facă dispozițiile de lipsă pentru a nu ne lipsi nimic după ce pășim pe pământul frumoasei Italie. Sosind Mercuri după amiază la Ancona, până sara ne-am preumbiat prin oraș, apoi, din grația numitului Părinte, am luat o cină comună. Aici dl George Pop de Băsești a închinat întru sănătatea Ilustrității Sale, care în calea noastră spre maica Roma nu și-a pregetat a suportă cele mai mari osteneți, pentru a ne împărtăși pe toți de dragostea care-l caracterizează; un puternic „să trăiască“ a răsunat din pepturile tuturor.

După cină plecând dela Ancona, Joi dimineața am sosit cu trenul la Roma. Aici în gară ne-a așteptat Il. Sa episcopul Radu, care pe altă cale sosise deja la Roma. Deja la Ancona a căpătat fiecare peregrin câte un bilet de legitimație cu textul următor: „Classe... N... Pellegrinaggio Rumeno, Biletto di Legittimazione. Il Signor... fa parte del pellegrinaggio rumeno organizzato sotto gli auspici di Monsignor Basilio Hossu vescovo di Lugos. Roma Maggio 1908.“ La Roma ne așteptau trăsurile la gară și cuarțirele gata.

Quarțirele în Roma au fost asemenea în două locuri cei de cl. I și II la Hotel Alibert, cei de cl. III la sf. Marta. Ziua dintâi înainte de amiază abia ne-am putut aduce în ordine după călătoria lungă; după amiază am și început seria studiilor și cercetarea locurilor mai însemnate din Roma. Cu program deosebit, după cele două cuarțire și sub conducerea dlor Dr. Iacob Radu și Dr. Fireza, am cercetat în zilele dintâi adevărat Joi după amiază, Vineri și Sâmbătă, monumentele vechi ale orașului: forul roman forul lui Traian, colosseul, basilicele, cimiterul, biserica sf. Petru și Vaticanul, catacombele, mormântul lui Clain, etc. Ah, ce grandios, ce impresii nedescrise! Să vezi edificiile grandioase, bisericile cele mai mari, ce o putut produce arta omenească, să te sui până în cel mai înalt punct al cupolei dela biserica sf. Petru, să vezi produsele de artă a unui Rafael, Michelangelo, să pășești mai departe pe urmele trecutului, să te delectezi cu fior în ruinele grandioase ale Romei vechi, pe cari nu le-au putut nimici 2000 de ani, să calci cu sufletul li-

niștit în mijlocul arenelor, unde creștini eroici așteptau oarecândva, să-i sfășie fiarele sălbătice, să vezi labirintul nesfârșit și îngrozitor al catacombelor, unde strămoșii noștri creștini își ascundeau credința și morții lor, să vezi în colorile mișcătoare ale cinematografului viața vechei Rome: toate acestea să le poți avea prin intuițiune proprie — oare este un lucru mai fericit în viața omului? Peregrinii români din Roma nu se vor căi nici odată de plăcerea aceasta!

Sâmbătă după amiază o deputație aleasă, în frunte cu Il. Lor dnii episcopi cu Dr. Lucaciu și Pop de Băsești, a fost la ambasadorul Austro-Ungar contele Szécheny pentru a-i predă omagiile față de monarhul ai cărui supuși suntem. Aici a vorbit Il. Sa Radu și a răspuns Ambasadorul în termeni foarte călduroși.

Duminecă în 24 peregrinii români au avut o festivitate rară. În capela colegiului de Propaganda s'a ținut o împozantă slujbă românească, pontificată de Il. Sa Dr. Vasile Hossu cu număroasă azistință. În capela tiesuită de public se aflau nu numai peregrinii noștri în număr complet, ci și o mulțime de străini, atrași de frumseța ritului și ceremoniilor noastre orientale. Cu ocaziunea aceasta Ilustritatea Sa a hirotonit 3 clerici români din Colegiul de Propagandă: Grigoriu Pap dela Orade întru preot pe Iuliu Hossu dela Lugoj întru diacon și pe I. Coltor dela Blaj întru ipodiaton. O solemnitate a fost aceasta, de cari din partea românilor n'a mai fost în Roma. Răspunsurile le-a cântat corul clericilor dela Propagandă, compus în mare parte de străini, clerici din toate părțile lumii; solo a cântat părintele Augustin Antal, I. Ienea și protopopul Muutean din Conloș. Propaganda a dat în onoarea românilor un prânz festiv, la care a luat parte o societate aleasă dintre peregrini.

Iară acum permiteți-mi, să închei scrisoarea, rezervându-mi continuarea raportului pe nrul viitor. Mă grăbesc la biserica sf. Petru la o solemnitate rară, pe care v-oi descrie-o în nrul viitor.

Un cuvânt la adevăr.

Întru cele ce îndrăsnesc alții îndrăsnesc și eu și aceasta în interesul adevărului.

Cauza lui Anton Domide fost profesor la preparandia din Gherla a alarmat și revoltat multă suflare omenească. Unii s'au revoltat contra procedurii — după judecata lor — necorecte a directoratului, alții însă contra purtării din cale afară necuvincioasă și provocătoare a dascălului Domide.

Cei dintâi sunt în mare rătăcire, cei de ai doilea au drept. Și e în rătăcire primo loco „Gazeta Transilvaniei“, care apără pe Domide dând loc protestului — opera lui însuși — protest subscris de mai mulți învățători și plin de cele mai murdare epitete la adresa ordinariatului. Dacă publicarea unui atare protest nu iar fi făcut nici odată onoarea Gazetei, cu atât mai vârtos nu-i face acum când i-și serbează jubileul de 14 lustrii. Gazeta s'a pripit luând în apărare pe Domide fără ai cunoaște mai întâi faptele negre, ca și harapul Gazetei pe cari autorii protestului, cari „i-și atribuesc dreptul moral de-a inferă păcatele oamenilor“ ei perfecții și bunii, cari „pretind dela cei

imperfecti și răi, ca să se teamă baremi de Dumnezeu," pe lângă toate sfortările lor, nu le va putea spăla.

Protestul nu a trebuit să fie destul de documentat, pe care să se razăme Gazeta la luarea în apărare alui Domide. Spre aceasta se recereau dovezi mai fide demne și nu numai niște erupțiuni pătimașe a unor oameni, cari prin încercările zădarnice de a mânji și descredita bărbați cu bun renume, voesc a arăta și înălță pe martirul nevinovat.

Mi-ar plăcea să mă ocup pe rând cu toate punctele memorabilului protest dar ne permițându-mi tîmpul mă răstring numai la acel pasaj unde autorii zic, că prevedința ia chemat, ca să cultive un popor... Mă opresc aci și vă întreb cu tot respectul, că cu ce voiți al cultiva? Cu ce vă puteți documenta cultura, noblețta pe cum și manierile fine cu ajutorul cărora voiți a plînta cultura și în inima poporului? Doară cu protestul din chestiune? Acela dovedește chiar contrariul. Vă girați a fi luminatorii unui popor, înarmați cu atîta cultură, atunci cum de vă permite aceasta cultură, ca să folosiți la adresa superiorilor unui institut — să presupunem chiar că aceia ar fi așa cum vă place ai timbră și caracteriza — zic cum de folosiți astfel de expresiuni murdare, cari nici decît nu se unesc cu cultura și cu onestitatea? În încercările de a mânji și trage în noroi pe superiorii unui institut nime nu poate vedea cultura și noblețta. Expresiuni de stradă nu pot fi arine cinstite în mâna oamenilor culti. Pașiți pe câmpul dreptății și vă luptați cu armele adevărului și obiectivitatea aceea cu care v'a răspuns profesorul Dr. Vasiliu Moldovan și atunci vă vom respecta și vă vom considera de aceea ce vă place a vă gira.

Protestați în numele întregii învățătorimi contra procedurii, care a făcut imposibilă munca cinstită a dascălului Domide. Puteți protesta, numai cât sub întreagă învățătorimea aceea în numele căreia protestați nu este de a-se înțelege „toată," ci numai o parte foarte disparentă, care profesază aceleși idei ateiste și anarhiste, ca și Domide, dar partea cea mai mare grosul învățătorimei, care judecă obiectiv și fără patimă și mai ales aceia, cari cunosc purtarea revoltătoare și scandaloasă atît față de elevi cât și față de superiori, aceia cari au avut ocaziune a-l urmări pas de pas în toate acțiunile lui mult trîmbițate de apostol și redesteptator al învățămîntului la noi, aceia nu se identifică cu protestul și nu-l subscriu.

Cei-ce trăiesc în credința, că Domide, ca un miel nevinovat a căzut jertfă unor uneltiri dușmănoase întrebe pe Dr. Teodor Mihali deputat dietal și pe Dr. Ioan Vaida avocat în Dej, bărbați cumpăniți în judecată, cari cunosc viața și știu apretia caracterelor.

La o adunare a învățătorilor ținută în unul din anii trecuți în Dej, ținuta fătisă și expresiunile vătămătoare folosite la adresa învățătorimei pe care a dejosit-o până la înfinit întru atîta au scandalizat pe cei prezenți încât președintele adunării a fost silit ai detrage cuvîntul, iar Dr. Ioan Vaida după finirea adunării i-a făcut următoarea — destul de instructivă — observare: „Dacă eu a-și fi fost învățător și-ași fi făcut o atare

critică de care și-ar fi fost rușine," și apoi au sistat orice atingere cu el.

Eu însămi la răvas numai acest caz, dl Dr. Vasiliu Moldovan în răspunsul său calm și bine cumpănit, însămi și mai multe deși nu toate, căci este legion numărul laurilor, cari încununează fruntea lui brăzdată de sudorile muncii neprihănite adusă pe altarul învățămîntului.

Pregătirea și știința lui Domide în ramul pedagogiei nime nu o trage la îndoială și Conzistorul nu pentru aceea la amovat din oficiu pentru că doară nu ar putea suferi pe bărbații zeloși întru împlinirea misiunii lor ci pentru că ținuta lui de un timp încoace a fost de tot provocătoare, iar aparatul său științific l'a folosit spre a trage în noroi tot institutul iar nu spre ridicarea aceluia la nivelul la care speră superioritatea atunci când la denumit de profesor la acest institut.

Deși opiniunea publică nutrește o antipatie față de tot aceea ce lucră Gherla și tot prin aceasta perspectivă privește și cauza aceasta, totuși în cazul de față Gherla nu s'ar putea învinovăți cu nimic, dacă nu cu aceea, că a fost prea indulgentă față de Domide. Dar aceasta întârziere numai justifică procedura Gherlei. Ea n'a făcut pași de lipsă până ce a văzut, că îi poate face fără a fi învinuită, că a comis nedreptate, adevărat numai atunci când a văzut, că nu-i mod de îndreptare.

Acestea reflecțiuni nu au menirea a fi ceva lingușiri spre a-mi câștiga merite înaintea Gherlei. La apucături așa josnice n'am recurs și nu voi recurge nici când. Eu așa am scris pe cum am știut și conștiința-mi e liniștită, căci am scris adevărul nefățurit.

Oena Dejului, 18 Maiu 1908.

Iacob Marga

† François Coppée.

S'a stîns, în vrîstă de 66 ani dulcele povestitor Coppée, la Pariz, după ce i-a fost rînduit să urce cele mai înalte trepte ale mîririi umane. După câteva încercări mai puțin izbutite, reușește să se facă celebru cu piesa „Le passant," la 1869, de aci înainte s'a urcat cu repeziune pe scara gloriei ajungînd în 1884 membru în Academia nemuritorilor Franței. Lucrările lui apar una după alta, poezii, opere teatrale, nuvele, romane, critici. Mai mare succes a avut în proză, unde se ocupă, cu multă pătrundere de lumea celor mici și de jos, revărsînd asupra acestui obscur colț de lume toată lumina și toată căldura sufletului lui de poet.

În 1897 se bolnăvește și boala aceasta e hotărătoare asupra scrisului și vieții lui întregi. Favoritul muzelor și al publicului parizian se pomenește deodată cât de mic și de pipernicit e în fața — morții. În anul acesta de boală și-a scris impresiile, răzîmîndu-se adese de pernă, și scriitorul spiritual și ironic în cele ale credinței, se schimbă încetul cu încetul. S'a urzit astfel un volum de o strălucitoare frumusețe, un volum de reflecții dureroase și autoral termină prin a se converti cu totul, declarîndu-se de cel mai fervent aderent al catolicismului.

Coppée a rămas credincios acestei convicții și a dovedit-o în scris și cu graiul, de căteori cerea trebuința.

Cartea a apărut sub titlul „La bonne souffrance" (suferința mîntuitoare) și s'a desfășurat într'un singur an în 74 (zi: șapte-

zecișipatru) ediții. De atunci a împlinit de mult suta. Paginile ei de o adîncă resignare s'ar putea doar compara cu cele ale lui Bougaud din: „Carte durerii." Motto, foarte nimerit, al cărții e din sf. Ioan Evangelistul (XI. 4.): „Infirmas haec non est ad mortem sed pro gloria Dei."

Cartea aceasta a apărut în traducere la toate popoarele culte. Din nenorocire noi nu ne putem număra printre ele, nici sub acest raport. Sperăm totuși să reușim a da în curînd, probabil chiar în coloanele foaiei noastre, în traducere românească aceasta neprețuită operă, drept omaj amintirii marelui Coppée, la mormîntul căruia închinăm cu evlavie steagul nostru.

Testamentul lui Coppée — scriu jurnalele străine — e foarte potrivit cu vederile religioase și politice ale poetului.

— Doresc — scrie poetul — înmormîntarea să-mi fie cât se poate mai simplă, să nu mi s'ar facă nici să se distribue anunțuri funebre; flori și cununi să nu-mi pună pe sicriu și mai ales, să nu s'ar țină vorbiri. Primesc însă parada militară ce-mi compete ca proprietar al ordului onoarei, ca să dovedesc că cinstesc steagul Franței; primesc și deputația Academiei. Întru amintirea celor 20 de ani petrecuți într'însa

Partidul naționalist a primit cu o în-sufletețire de nedescris pasajul referitor la la — steag. Vor să folosească prilejul înmormîntării poetului pentru o grandioasă demonstrație națională.

Noutăți.

Știri personale. Escelenția Sa Părintele Mitropolit a plecat Luni dimineața în 25 Maiu la Budapesta însoțit de vicenotarul Iunio Brut Micu, ca să iee parte la conferința ce a ținut-o Marți comisia congruală pentru îndreptarea conscrierilor congruale. Miercuri s'ar a întors la reședință.

Mitropolitul Ioan Mețianu a împlinit Duminecă 80 ani. Din acest prilej, deși I. P. Sa a dorit ca totul se deurgă în liniște, totuși Preasf. Episcop al Aradului a dispus, ca în dieceza sa să se facă slujbe în toate bisericile, iar la Sibiu, preoțimea sub conducerea vicarului I. Pușcariu i-a exprimat felicitările sale.

Din Arhidieceză. Joi în 28 c. a hiron-tonit de ipodeaconi și diaconi, iar Duminecă în 31 va ordina de preoți pe următorii clerici: vicerectorul Nicolau Marcu destinat de preot la Auidul de sus, Cornel Andrea, Adrian Costin destinat la Vajda Cămăraș, Ștefan Anghel destinat de cooperador la Feldioare, Saviton Cornea de preot la Cârna și Vasile Bungărdean de preot la Petea-Leghiu.

Dela Gherla. Primum următoarele șire: Dl profesor Dr. Iosif Siegescu, esmis ca comisar ministerial în odioasa afacere Domide, a sosit aci și după o cercetare de trei zile s'a putut convinge de netemeinicia acuzelor ridicate de profesorul Domide din dor de răsbunare, pe cum și de reaua credință, de care a fost condus. Prea credem, că dlui Domide, nu-i va succede să nimicească institutul pedagogic de aci, cum a amenințat și nici să-i strice.

Hymen. Cornel B. Andrea și Veturia Deac cununăți.

Concert. Primum Învitare la Concertul pe care îl vor da teologii din Blaj în ziua de 4 Iunie (sărbătoarea Înălțării Domnului), în sala de gimnastică a gimnaziului din loc, cu binevoitorul concurs a domnului profesor Iacob Mureșianu. Venitul curat este destinat fondului pentru înființarea unui orfanotrofiu. NB. Acele familii, cari n'au primit invitate prin aceasta să se considere ca invitate.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman.

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

19

„Taci, femeie, și nu mă infuriă. Nu este soartea, carea mă silește, se calc pragul tău? Pentruce mă persecută ea? Pentru ce-mi pune pedeci în cale? O Nero, nefericitule, inima ta este așa de blândă, așa de moale, așa de tot creată pentru a ferici, pentru a fi fericită! Cu toate acestea eu niciodată nu voi fi fericit! Soartea îmi apasă pumnalul în mână, și peste tot locul, unde pășesc, sângele mă stropește în față. Somnul meu este plin de visuri inspăimântătoare, și chiar și ziua mă urmăresc umbrele și nu se depărtează, nu se depărtează nici chiar în pragul de aur al palatului cezaric. Sfătuește-mă, Locusta! Ce se fac, ca se scap de demoni?”

„Cezare, fiecare faptă infamă, făcută de noi, deșteaptă ura Furiilor.”

„Răspunsul tău nu mă mângăie,” zise cezarul posomorât. „Eu speram, că tu vei omori șerpilii cei spurcați cari îmi strâng pieptul; în schimb însă tu picuri venin pe rană și-mi desvălești un viitor lipsit de mângăiere.”

„Cezare: destinul nostru este bine păstrat în brațele viitorului. Nu dori, se scuturi vâlul cel sfânt, carele despărțește pe Astăzi de Măne.”

„Și cu toate acestea se zice, că tu te pricepi în arta, de a privi în viitor!”

„Nebuni, cari cred aceasta! Pe tine, pe cezarul, nu vreau să te înșel. Nu fiindcă mă tem de mânia ta, ci fiindcă te iubesc!”

„Primesc această flacără invăpăiată; o primesc, pentrucă sum setos după iubire. Am lipsă de o iubire fierbinte, carea mă învalue, mă consumă, mă duce sus la stele, deasupra zărilor. Locusta, eu sum un leu, un tigrul; vină și fi tu leoaica mea urlătoare, tigroaica mea sătoasă după sânge!”

„Cezare, ești infricoșat, dar totuși îți întind mâna! Inșă nu ca se te împing într'un abiz, ci pentru a te reține. Nu vreau să te însoțesc spre crimă, ci spre glorie, spre nemurire.”

„Ce numești tu crimă?” întrebă Cezarul.

„Când cineva se folosește de mijloace neiertate, pentru ași ajunge un scop. Cezare, eu știu, că tu clocești asupra unei fapte întunecoase. Lasă-o nenăscută! Nădușește, omoară demonii din pieptul tău!”

„Asta este iubirea ta sălbatică, Locusta? Tu vrei să legi mâna, carea delătură, ceea ce-i stă în cale, carea zdrobește pe cel ce vrea să-i apuce sceptrul. Cu adevărat, m-am înșelat în tine: și tu ești așa de mică, ca și ceialalți. Cine vrea se ajungă un scop mare, nu-i permis să se sparie dinaintea mijloacelor temerare. Doară îți spuneam, că eu sum un leu, un tigrul! Pentruce natura le-a dat lor puterea cea neînfrântă, pentruce i-a înzestrat cu dinții și cu ghiarele cele gro-

zave? Pentru a zdrobi pe inimiții lor, pentru a-și supune toate animalele: pentru a fi regele deșertului și a pădurii!”

„Asta se poate se fie între animale: oamenii se stăpânesc însă prin legi înțelepte!”

„O, Locusta, ești de puțin cunoști tu oamenii! Crede-mi, ei sunt mai blăstămați decât bestiile deșertului! Ei se rup, se sfărțică — și surid totodată! Privește numai la Romanii aceștia! Existența lor este doară vrednică de un om? Ei trăesc ca animalele, se zgărie, se mușcă, ca și ele. Iar eu: eu sum într'u toate învățătorul, măestrul lor! Și pentruce? Fiindcă întreagă viața este o luptă mare a unuia contra celuilalt, fiindcă numai supunerea celui mai slab face posibilă învingerea celui mai tare! Este urât, se trăești astfel, și de aceea simțul meu de frumusețe se revoaltă adeseori. Ei, dar ce vrei! Noi suntem sclavii caprițiilor noastre, sclavi ai plăcerilor, și suntem prea slabi, pentru a scutura jugul acesta și a lupta ca se pătrundem la libertate. Astfel noi trăim pe aci încolo, asemenea tigrilor: trântim la pământ, ceea ce ne stă în cale, urlăm de plăcere, ne tăvălim în prav ori în mocirlă, și ce e mai trist: am apucat de am lins sânge și acum nu mai putem părăsi omorul.”

Răsufând greu, împăratul se opri și Locusta îl privi încrăcită. Ceea ce auzi acum, îi esplică discordia cea ciudată în natură lui Nero. Acuși eră tinărul înfocat, cu inima invăpăiată de amor, carele este încântat pentru tot ce e mare și sublim și carele ar dori se prefacă lumea într'un paradis; acuși însă eră tigrul încruntat, sătos de sânge, carele, dacă nu-și poate implini poftele sale, își implântă cu plăcere ghiarele cele ascuțite în inima convulsivă a jertfelor sale.

I-se părea nebulie, a voi se schimbe natura aceasta și a o conduce pe căi mai drepte; de aceea ea tăcu; însă ochiul ei mare, întunecat privi ca implorător pe împărat și părea a zice: Oprește-te, pentru tine încă există o graniță. Și înainte de toate părăsește planul cel întunecat, pe care-l porți în sânul tău.

Nero se ridică cu vehemență. „E târziu,” zise el, „și trebuie se merg! Locusta, gândeste-te la legătura săngeroasă, carea ne înfășură: iubirea cea urlătoare! Azi am lipsă de tine — și,” adause el întunecat, „asemenea mai târziu! Beuturile tale au efect repede și sigur! Pentru mine însă ele sunt prea încete! Dă-mi o beătură, carea nimicește infricoșat și repede ca fulgerul.”

Locusta trăgână. „Domnule, stăpâne,” zise ea aproape implorător, „lăpădă planul cel întunecat. —”

„Taci!” strigă împăratul. „Trebuie se fie! Dă-mi veninul tău cel mai tare: venin împărătesc! Venin, care omoară la minut, la secundă; dă-l încoace!”

Locusta deschise un sertar secret și scoase dintr'ânsul o sticlă de cristal, carea conținea o fluiditate limpede ca apa.

„Cel mai teribil, pe care-l cunosc,” zise ea cu tristete.

Cezarul se uită amenințător la dânsa; ea însă îi suportă fără teamă privirea. „Nu,”

zise el, „tu nu mă mințești! Ar fi și prea periculos, se înșeli pe Cezar!”

„Nero, mi-e groază de tine! Afurisesc arta, carea mă silește se fiu coajutătoare ucigașilor. Aceea însă, ce intenționezi tu se faci, este așa de grozav, încât mi-se slăește sângele în vine.”

„Ce ști tu?” întrebă Nero încrăcit.

„Cine-ți spune —?”

„Da, Cezare, o știu!” Ea păși așa de aproape lângă dânsul, încât răsufarea ei fierbinte îi atinge obrazul. „Știu, că veninul acesta este destinat pentru — mamă-ta.”

Nero scoase un țipet și se dete îndărăpt. „Femeie, ești infricoșată!” zise el cu voie ostentă. „De unde o ști?”

„O știu: îndestulește-te cu atâta! Și te rog, Cezare: părăsește planul acesta. Uite, este mamă-ta, aceea, pe carea vrei s'o omori! Mamă-ta, carea te-a născut și carea te-a așezat pe tronul Cezarilor. Pentru eternitate ai fi pătat prin cuvântul infricoșat: matricid.”

Nero se uită întunecat în flacări; o luptă fierbinte îi sbuciumă pieptul, însă vocea avertizătoare a Locustei nu află răsnet într'ânsul.

„Nu,” zise el, „nu, trebuie să fie. Soarta ei s'a împlinit: așa stă scris în stele. Rămas bun, Locusta!”

El își acoperi fața și plecă.

Locusta îl privi încrăcită; apoi după ce ușa se închise în urma lui, își acoperi fața cu mâinile și suspină: „Vai, vai! Eu sum o lăpădătură! Pentruce m-a ales ursita, ca se fiu ajutătoare ucigașilor?”

Și smulgându-și părul cel negru, ea alergă, ea turbată prin odaie.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Teologia dogmatică fundamentală vol. II. *Tradițiunea și Biserica*. În Nr. 24 din 22 Iunie 1907 al „Unirei,” — ca să tac de alte foi — a apărut o recenziune asupra volumului prim: „Apologetica creștină” din Dogmatica fundamentală edată de profesorul de teologie din Blaj Dr. Vasile Suciu.

S'a accentuat cu tot dreptul în recenziunea aceea, că apariția acestei cărți constituie un eveniment în literatura noastră teologică. Se aduc autorului laude binemeritate pentru claritatea în espunerea tractatelor aparținătoare Apologetice creștine, pentru rezolvarea chestiunilor dubii, pentru atâția articoli bine închegați consacrați studiului comparativ al religiunilor, se accentuază meritul autorului de-a fi deschis ușa unei direcțiuni mai sănătoase în limba teologică, introducând și în teologie limbajul literar modern, etc. Din parte-mi încă mă alătur la binemeritatele laude, ce se aduc autorului pentru acel volum consacrat exclusiv Apologetice creștine, și adaug fără riziul de a exagera, că o Apologie scrisă așa de limpede, cu atâta convingere, rar se va afla chiar și în literaturile dogmatice străine.

Și după ce despre volumul al II-lea, n'am văzut să fi apărut până acum nici o recenziune, aci în „Unirea“, voiesc ca în câteva cuvinte să atrag atențiunea Venerabilului Cler asupra acestui volum de asemenea valoare și importanță ca și cel recenzat.

Știind din Apologie, că religiunea creștină este singura religiune adevărată, descoperită de Dumnezeu, după ce noi nu primim legea aceasta direct, din gura lui Hristos, autorul revelațiunii creștine, se ivește întrebarea, că unde se află legea aceasta, depusă ca într'un izvor, adevărat cum s'a păstrat revelațiunea creștină din neam în neam, sau prin ce canale a ajuns ea până la noi întreagă și neschimbată? La întrebarea aceasta răspunde autorul în tractatul al IV-lea: „Tradițiunea și sf. Scriptură,“ pe care îl împărțește în două capitole.

În capitolul prim combate autorul, limpede și convingător, părerea Protestantilor — după care, unicul mijloc de conservare al religiunii creștine ar fi sf. Scriptură, care după părerea lor ar fi totodată și mijlocul de propagare al ei; arată adevărul bisericii catolice și al celei răsăritene, că mijlocul de conservare și de propagare al religiunii creștine întemeiate de Domnul Hristos, este succesiunea apostolică adevărată predicarea apostolilor și a urmașilor lor. Însă apoi monumentele tradițiunii atât cele publice, cât și cele private și desvoaltă pe larg valoarea scrierilor sfinților părinți și ale teologilor de renume. Nu era poate superflu să se amintească măcar în general numărul sfinților părinți, pe cum și epoca cea mai înfloritoare, în care au trăit ei, pe cum și biografiile marilor Dascăli ai lumii din Răsărit și a sfântului Toma de Aquino — cel mai renumit între teologi — baremi în trăsuri generale. În capul al doilea tractează foarte limpede despre izvoarele sau depositurile revelațiunii creștine, cari sunt sf. Scriptură și Tradițiunea înțelegându-se aici sub tradițiuni dogmatice învățăturile acelea de credință și de morală predicate de Domnul Hristos și de Apostoli, cari nu sunt cuprinse în sf. Scriptură și stăpânește învățătura catolică, că pe lângă sf. Scriptură trebuie să se admită și tradițiuni dogmatice cu totul deosebite de sf. Scriptură.

Urmează apoi tractatul al V-lea despre Biserica lui Hristos, în care zace forța acestui volum, al doilea, căci pentru un preot este absolut de lipsă să fie în curat cu acest tractat, având în vedere mai ales atingerea zilnică ce o avem mai peste tot cu frații neuniți, protestanți și baptiști.

Spre scopul acesta autorul, după ce expune conceptul bisericii creștine, înșănărilor cuvântului biserica, împărțirea și definiția bisericii, tractează în secțiunea I-mă despre întemeierea bisericii creștine din partea Domnului Hristos, în formă de societate, deosebită de sinagogă; mai departe tractează în mod de totului clar și evident despre vizibilitatea bisericii, scopul, necesitatea, constituțiunea, forma de guvernare a bisericii, membrii bisericii, rezolvind peste tot obiecțiunile mai însemnate. — În secțiunea a doua desvoaltă foarte pe larg și minunat proprietățile sau mai bine notele cele 4 ale bisericii: unitatea, sfințenia, catolicitatea și apostolicitatea bisericii, apoi prerogativele ei adevărate: nedefectibilitatea și infalibilitatea — unde expune detaliat tot ce se

referențe la natura și existența infalibilității bisericii lui Isus Hristos, subiectul și obiectul infalibilității. În articolul ultim al acestei secțiuni se face aplicarea notelor bisericii la diferitele biserici creștine, din care rezultă, că adevărata biserică a Domnului Hristos este biserica catolică, iar nu sectele creștine. În aplicarea acestor note, autorul este foarte clar, și ori și cine se poate convinge despre adevărul fundamental, că unica biserică adevărată a Domnului Hristos este biserica catolică, după ce numai în aceasta biserică găsim cele 4 note, cari sunt adevăratele note ale bisericii Domnului Hristos, iar nu cele propuse de protestanți ori de unii greco-orientali, ceea ce o dovedește autorul la începutul acestui articol.

În secțiunea a treia tractează autorul despre Capul văzut al bisericii, adevărat despre Pontificale Roman, contra căruia se unesc toți acatolicii, când e vorba de a combate Primatul de iurisdicție al Papei.

În capul prim tractează despre întemeierea primatului de iurisdicție în fericitul Petru, dovedind din Scriptură și din Tradițiune, că Domnul Hristos a promis și conferit primatul de iurisdicție sfântului Petru — direct și nemijlocit — peste biserica întreagă, prin urmare și peste ceilalți Apostoli și chiar și peste sf. Pavel; în capul al doilea tractează de asemenea limpede despre perpetuitatea primatului sfântului Petru, arătând, că urmașii lui în primat din dispoziția Domnului Hristos sunt Episcopii Romei; în capul al treilea se desfășură natura primatului papal, iar în capul al patrulea magisteriul infalibil al Pontificelui Roman. Preste tot se rezolvă obiecțiunile cele mai marcante, cari ar proveni din Scriptură, din canoanele sinodale ori din alte izvoare ale Tradițiunii se stăpânește și se dovedește limpede adevărul catolic.

Ceea ce face, ca tractatul despre Pontificale Roman să fie mai interesant — și prin urmare de o deosebită importanță pentru biserica orientală în general — este faptul, că autorul a pus mare și deosebit pond pe argumentele scoase din însăși cărțile liturgice și din sfinții Părinți ai bisericii orientale. — Când are să citeze autorul ceva din Mineiu, se folosește de Mineiul tipărit în Buda la 1805 cu binecuvântarea lui Dositeiu Mitropolitul Ungro-Valachiei, se folosește apoi de Moliteviucul tipărit în Sibiu în 1874, de Pidalionul tipărit la Mănăstirea Neamțul 1844, de Pravila tipărită în Târgoviște la 1852 etc. — așa încât nici umbră de suspiciune să nu se poată ivi în frații neuniți despre necorectitatea citării respectivelor texte. — Așa de exemplu ca să dovedească autorul, că *Pontificale Roman este succesorul sfântului Petru în primatul de iurisdicție peste biserica întreagă* — arată în locul prim, că *Petru a fost episcop în Roma și acolo a și murit cu moarte de martir*. „Pentru greco-orientali, cari neagă episcopia sfântului Petru în Roma și moartea lui întâmplată acolo, — ar putea fi de ajuns cântările cărților bisericești, cari mărturisesc despre predicarea sfântului Petru în Roma și despre întemeierea bisericii Romane printr'ansul. Astfel în 30 Iunie la Laude se zice: „*Romei celei mai mari decât alte cetăți tu ai fost întâi episcop și mărtir și lauda și bisericii întărire Petre*“ etc. În 2 Ianuar când se ține: „*Pomenirea celui dintru Sfinți părintelui nostru Silvestru († 326) papa*

Romei“ — la Icos-ul dela canon cântarea a VI. se cântă: „*Îmbogățindu-te cu scaunul Verhovnicului (Corifeului) Apostolilor etc.* În 18 Februarie apoi, când se ține: „*Sfântul Părintele nostru Leon († 461) papa dela Roma*“ — la Mănecat la Canon, cântarea a VI se cântă următoarele: *Cel de acum următorul cinstitului Petru, și îmbogățit cu scaunul cel mai de sus al aceluia etc. . . .* Așadară dacă Petru a fost întâiul episcop al Romei celei mai mari, dacă Papa dela Roma Silvestru s'a îmbogățit „*cu scaunul Verhovnicului Apostolilor*“ — adevărat al lui Petru, și dacă *Leon deasemenea papă dela Roma este „următorul cinstitului Petru și îmbogățit cu scaunul cel mai de sus al aceluia,“* prin urmare acei greco-orientali cari neagă episcopia lui Petru în Roma, sunt în contradicție cu mărturisirea cărților lor liturgice.“

De altcum chestiunea aceasta o desvoaltă autorul foarte pe larg în notă, pe bază istorică. Mai departe — spre a dovedi teza din chestiune — că adevărat Papa dela Roma este urmașul Sf. Petru în primatul de iurisdicție peste biserica întreagă — arată autorul în locul al doilea, că *Episcopii din Roma au fost recunoscuți totdeauna ca urmași ai sfântului Petru, și ca la atari li-s'a recunoscut puterea supremă peste biserica întreagă, chiar și peste bisericile din Răsărit*. Acest adevăr important îl dovedește autorul în mod splendid și așa zicând clasic — numai din monumentele Răsăritului, citând 1. dintre sfinți părinți pe: Ireneu, sf. Vasile Marele, sf. Ioan Gură-de-aur, sf. Ciril din Alexandria, sf. Flavian patriarh Constantinopolitan, Teodoret episcopul din Gira, călugării orientali adunați în Constantinopol la 536, sf. Maxim Mărturisitorul, sf. Ignățiu patr. Const; sf. Teodor Studitul. 2. din faptele petrecute în biserica orientală. 3. din hotărârile conciliilor. 4. din cele petrecute în schisma lui Fotiu, unde se premite și istoria schismei lui Fotiu. . . .

Și tot cam în chipul acesta purcede autorul la dovedirea mai tuturor adevărilor cuprinse în secțiunea aceasta, ceea ce — cum am accentuat mai sus — face ca tractarea să fie foarte interesantă, convingătoare, chiar și pentru frații neuniți.

Apariția acestei cărți este un eveniment mare în literatura noastră teologică; lucrarea se poate zice perfectă din toate punctele de vedere, și dovedește în autor o cultură teologică vastă, aprofundată, o alegere foarte bună de argumente un metod potrivit de aranjare a materialului — așa încât cartea nu numai că e un manual corespunzător de școală — ci o poate întrebuiți orice clasă de cetitori, în urmă dovedește în autor o îndemânare în manuirea stilului care peste tot e curgător, ușor, convingător.

Ar trebui să se facă o adevărată propagandă, ca aceasta carte de netăgăduită valoare — să străbată în toate cercurile nu numai în cele preoțești — ci să ajungă și în mâna inteligenței noastre laice — căci și acesteia i-ar servi de un mijloc tare potrivit spre a se întări în adevărata credință creștinească, convingându-se din Apologetică despre faptul descoperii dumnezeiești; iar din volumul al doilea despre unica biserică întemeiată de Domnul Hristos și despre admirabilele ei proprietăți și prerogative.

Conzistorele noastre ar trebui să impună strict tuturor preoților să-și procure fără amânare aceste volume de dogmatică fundamentală, cari cuprind o comoară neprețuită de cunoștințe și adevăruri fundamentale creștinești, pe cari preoții prin cetire și studiere, să și le poată reimprospăta tot mereu. vb.

Hristos a învins! Sub acest titlu a apărut într-o frumoasă broșură de 20 pagini eselență profesiune de credeu, a dlui Aurel C. Popovici, publicată în „Sămănătorul“ de Paști: *Credința Părinților noștri.* Broșura, scoasă în editura „Răvașului“ pentru a da și la noi o întindere mai largă ideilor bune se împarte gratuit. Ca semn de aderență la acest împede credeu de Român cult și creștin luminat, ofertele benevole se primesc în folosul școlii din Cluj, la redacția „Răvașului.“

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă 1 cor. 50. fil. + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

„Ușa îndrăgii“ O prea frumoasă iconiță a Maicii Domnului, lucrarea în stil antic oriental, provăzută pe dos cu o potrivită rugăciune, a pus în vânzare dl Dr. Iuliu Florian, secretarul reuniunii Femeilor „S. Maria“ din Cluj. Este foarte potrivită pentru premii la copii, din prilejul examenelor ori alte ocazii serbătorești. Prețul unei bucăți 6 fileri. La comanda de peste 50 bucăți 5 fileri și porto postal format mare 10 fil. Se vinde în favorul cantinei școlare, menită a se înființa la toamnă, pe lângă școala română din Cluj.

Dracul în școală.

Povestire populară.

Tradusă după Bolanden

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție respoz.: Augustin Gruția.

Cel ce dorește să aibă
RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate rachurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 7—10

Dureri,

reuma, podagra, receală, ferbințeli etc. să vindecă sigur folosind Elsa-Fluidul lui Feller. Duzina de probă e 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Zagrab).

Gazsi

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timisoara-Fabric

(27) 39—62

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa. că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare. — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu (28) 39—62

intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, marfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

95.816.412 coroane. 9.882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.